

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program Copernicus i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 911/2010

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD)

(2014/C 67/17)

Sprawozdawca: **Edgaro Maria IOZIA**

Parlament Europejski, w dniu 1 lipca 2013 r., oraz Rada, w dniu 6 września 2013 r., postanowiły, zgodnie z art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program Copernicus i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 911/2010

COM(2013) 312 final – 2013/0164(COD).

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 2 października 2013 r.

Na 493. sesji plenarnej w dniach 16–17 października 2013 r. (posiedzenie z 16 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 144 do 1 – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjęła następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program Copernicus i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 911/2010, który jednak być może pojawił się o rok za późno w odniesieniu do optymalnego harmonogramu opracowanego w 2011 r.

1.2 EKES wyraża zadowolenie przede wszystkim dlatego, że państwa członkowskie i Parlament Europejski uwzględniły jego zdecydowane poparcie na rzecz uwzględnienia w wieloletnich ramach finansowych programu GMES, którego nazwę zmieniono obecnie na program Copernicus. Dzięki temu program faktycznie może zostać zrealizowany mimo zmniejszenia środków o 2 mld euro w stosunku do pierwotnych szacunków. Takie zmniejszenie środków mogłoby jednak zagrozić całemu programowi. Komisja wykazała się elastycznością zmieniając radykalnie swoje własne podejście.

1.3 EKES podkreśla swoje zdecydowane poparcie dla programów UE związanych z przestrzenią kosmiczną. Programy przewodnie Galileo i Copernicus wpisujące się w projekt „Horyzont 2020” świadczą o zdolności do innowacji i rozwoju oraz zapewniają utrzymanie przewagi europejskiego sektora kosmicznego w stosunku do międzynarodowych konkurentów. Stwarzają one korzystne warunki dla tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy związanych z wiedzą fachową i badaniami naukowymi.

1.4 Jako że pierwszy satelita konstelacji Sentinel został wysłany zaledwie kilka miesięcy temu, EKES zaleca Komisji, by określiła wyraźnie sposób zarządzania programem Copernicus, który obecnie wydaje się mało zrozumiały. Zdaniem

EKES-u dwa główne podmioty europejskiej polityki kosmicznej, czyli ESA i Eumetsat, powinny zostać wyraźnie włączone w proces zarządzania programami kosmicznymi i meteorologicznymi oraz w kompleksowe zarządzanie omawianym programem. Takiego podejścia nie widać wyraźnie w motywach Komisji. Należy zmienić art. 12 ust. 4 i 5 wniosku dotyczącego rozporządzenia tak, by wzmocnić wymowę tekstu (zamienić „może powierzyć” na „powierza”).

1.5 EKES wyraża zdziwienie, jak już to wielokrotnie czynił, że wykorzystano akty delegowane, które nie są ściśle zgodne z przepisami TFUE dotyczącymi kompetencji przekazywanych na czas określony i w zakresie działań innych niż istotne. Akty delegowane powinny być na tyle szczegółowe, by stanowić jasne ramy odniesienia dla wszystkich zainteresowanych stron.

1.6 EKES zaleca szczegółowe określenie zasad przetargu, które ustanowią warunki udziału przedsiębiorstw w działaniach przewidzianych w programie Copernicus. Zasady te muszą należycie uwzględniać wymogi małych i średnich przedsiębiorstw będące podstawą zobowiązań podjętych w ramach Small Business Act i dążenia do rozwoju rynku wewnętrznego, o którym mowa w Akcie o jednolitym rynku. Kapitalne znaczenie będą miały jasne i stabilne ramy prawne dotyczące inwestycji prywatnych.

1.7 EKES zgadza się z oceną potencjału ekonomicznego programu Copernicus oraz spójności z celami strategii „Europa 2020” i wyraża nadzieję, że omawiane rozporządzenie zostanie szybko przyjęte, aby od stycznia 2014 r. móc rozpocząć działania przewidziane w wieloletnich ramach finansowych. EKES

oczekuje znacznego zwiększenia wsparcia dla działań określanych jako *downstreaming* programu Copernicus, które są obecnie wskazane w celach, ale nie w instrumentach mających znaleźć się w rozporządzeniu i nadać Komisji konkretne kompetencje.

1.8 EKES uważa, że w celu zaangażowania większej liczby przedsiębiorstw niezwykle istotne jest stworzenie platformy, która rzeczywiście umożliwi wzrost inwestycji i zatrudnienia oraz rozwój. W związku z tym sądzi, że dane powinny być swobodnie dostępne i bezpłatne dla wszystkich operatorów europejskich. Zdecydowanie opowiada się za koniecznością otwarcia negocjacji z krajami trzecimi, by określić system absolutnej wzajemności z przedsiębiorstwami tych krajów dysponujących danymi. W wypadku braku tego rodzaju porozumień EKES uważa, że należy przewidzieć dla przedsiębiorstw danego kraju system licencji ograniczających do niezbędnego zakresu ich dostęp do danych programu Copernicus. System swobodnego dostępu należy zapewnić wszystkim krajom rozwijającym się i, w każdym wypadku, w sytuacji kryzysowej.

1.9 Mając na uwadze znaczny koszt finansowy i znaczenie danych, EKES zgadza się, że Unia Europejska powinna pozostać właścicielem systemu. Zauważa, że we wniosku dotyczącym rozporządzenia nie określono zasad, kosztów i przyszłej odpowiedzialności za zarządzanie tą własnością i jej przekazywaniem. Oczekuje, że kwestia ta zostanie wyjaśniona.

1.10 EKES wzywa wszystkie instytucje europejskie, a zwłaszcza Parlament Europejski, któremu pozostało niewiele sesji do rozwiązania przed zbliżającymi się wyborami, do szybkiego zatwierdzenia rozporządzenia, przyjęcia sugerowanych udoskonaleń i przedłużenia programu Copernicus. W wypadku nieprzyjęcia w odpowiednim czasie istnieje bowiem rzeczywiste, konkretne ryzyko, że program straci finansowanie.

2. Wprowadzenie

2.1 Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia ramy prawne dla zarządzania europejskim programem obserwacji Ziemi GMES (Globalny Monitoring Środowiska i Bezpieczeństwa) i finansowania go w nowej fazie operacyjnej od 2014 r. W tym celu uchyla się rozporządzenie (UE) nr 911/2010 ustanawiające program obowiązujący do końca 2013 r.

2.2 Program GMES został także oficjalnie, w drodze tego rozporządzenia, przemianowany na Copernicus.

2.3 W kontekście zwłaszcza art. 189 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wniosek dotyczący nowego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady odnosi się do następujących punktów:

- 1) zmiany nazwy na Copernicus;
- 2) zarządzania GMES w jego fazie operacyjnej w celu umożliwienia Komisji powierzenia działań szeregowi operatorów;
- 3) finansowania na lata 2014–2020.

2.4 Jak stwierdzono w komunikacie program Copernicus obejmuje sześć rodzajów usług: „usługi monitorowania dotyczące obszarów morskich, atmosfery, obszarów lądowych i zmian klimatu, jak również usługi dotyczące sytuacji kryzysowych i bezpieczeństwa. W ramach programu Copernicus wykorzystuje się dane z satelitów i czujników in situ, takich jak boje, balony lub czujniki powietrza, aby dostarczyć terminowo wiarygodne informacje o wartości dodanej oraz prognozy w celu wsparcia np. rolnictwa i rybołówstwa, użytkowania gruntów i gospodarki przestrzennej, walki przeciwko pożarom lasów, reagowania w przypadku katastrof, transportu morskiego lub monitorowania zanieczyszczenia powietrza. Pełny i swobodny dostęp do informacji i danych programu Copernicus powinien też ułatwić ich komercyjne zastosowanie (tzw. usługi pochodne) w wielu różnych sektorach, a co za tym idzie przyczynić się do stabilności i wzrostu gospodarczego. Jest to jeden z programów, które mają być zrealizowane w ramach strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Z uwagi na jego korzyści dla wielu różnych obszarów polityki Unii został on włączony do inicjatywy w dziedzinie polityki przemysłowej w ramach strategii „Europa 2020”.

2.5 Struktura kosmiczna była dotąd finansowana kwotą ok. 3,2 mld euro, w większości w ramach ESA (60 %) oraz funduszy UE (ok. 30 %), za pośrednictwem siódmego programu ramowego (7. PR).

2.6 Finansowanie fazy operacyjnej, obejmującej zarówno wykorzystywanie danych, jak i odnowę infrastruktury kosmicznej, nie może zostać podjęte wyłącznie przez państwa członkowskie ze względu na koszty. UE przejmuje zatem, dzięki rozporządzeniu, odpowiedzialność za fazę operacyjną programu Copernicus/GMES i ciężar jej finansowania w wysokości 3 786 milionów EUR (w cenach z 2011 r.).

2.7 W swoim komunikacie zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«”, (COM(2011) 500 final z 29 czerwca 2011 r.), Komisja zaproponowała finansowanie GMES poza wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020.

2.8 EKES wyraża zdecydowany sprzeciw wobec propozycji Komisji, by środki potrzebne do opracowania i finalizacji programu GME przenieść na zewnątrz w postaci specjalnego funduszu (1).

(1) Dz.U. C 299 z 14.10.2012, s. 72.

2.9 Parlament odrzucił tę pierwszą propozycję finansowania zewnętrznego w swojej rezolucji P7_TA(2012)0062 z 16 lutego 2012 r. W konkluzjach Rady Europejskiej z 7–8 lutego 2013 r. dotyczących wieloletnich ram finansowych (WRF) przewidziano finansowanie programu w ramach poddziału 1a ram finansowych, przy maksymalnym poziomie środków na zobowiązania wynoszącym 3 786 milionów EUR (ceny z 2011 r.) określonym w rozporządzeniu w sprawie WRF.

2.10 Także krajowe agencje kosmiczne stworzyły własne systemy obserwacji Ziemi. Komisja zauważyła w komunikacie, że nie udało im się jednak nawiązać współpracy w kwestii finansowania trwałych programów operacyjnych w dziedzinie monitoringu środowiska. Potrzeba kontynuowania tego rodzaju obserwacji nabiera decydującego znaczenia z uwagi na coraz większe naciski polityczne wywierane na organy publiczne, aby podejmowały one świadome decyzje w dziedzinach związanych ze środowiskiem, bezpieczeństwem i zmianą klimatu, oraz z uwagi na potrzebę przestrzegania porozumień międzynarodowych.

3. Uwagi ogólne

3.1 Struktura kosmiczna programu Copernicus/GMES była rozwijana od 2005 r. do chwili obecnej przez ESA, autonomicznie finansowana kwotą prawie 2 mld euro i wspierana z funduszy UE poświęconych na kwestie „przestrzeni kosmicznej” w ramach siódmego programu ramowego oraz z pierwotnych funduszy operacyjnych na sumę ok. 1 mld euro; tak więc całkowita kwota wynosi 3,2 mld euro w ramach środków wydanych do tej pory i przewidzianych do końca 2013 r.

3.2 W preambule (motyw 17) stwierdzono, że z uwagi na skalę programu, za jego realizację powinny odpowiadać wymienione w kolejnym punkcie (motyw 18) podmioty posiadające odpowiednie kwalifikacje techniczne i zawodowe. Aby faza operacyjna przebiegła pomyślnie, konieczne jest uwzględnienie w umowach dotyczących zarządzania zawieranych na podstawie niniejszego rozporządzenia faktycznego potencjału Europy w sektorze satelitarnym oraz pod względem wykorzystywania własnych danych. W punkcie tym (motyw 18) brakuje wzmianki o dwóch głównych podmiotach posiadających zdolności operacyjne oraz związane z planowaniem i zarządzaniem w zakresie satelitów w Europie – ESA i Eumetsat.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 W sektorze kosmicznym niektóre państwa europejskie należą do dwóch wielkich organizacji – ESA i Eumetsat. ESA, która dysponuje budżetem 4 mld EUR rocznie i personelem liczącym ok. 2 250 pracowników (2011 r.), stworzyła i obsługuje szereg ważnych satelitów środowiskowych (ERS, Envisat, Cryosat, SMOS, GOCE, SWARM), a także stworzyła europejskie satelity meteorologiczne Meteosat, Meteosat drugiej generacji i Met-OP. ESA przechowuje i rozpowszechnia również dane z wielu misji innych partnerów (*third party missions*). Eumetsat, Europejska Organizacja Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych, dysponująca rocznym budżetem w wysokości ok. 300 mln euro i 280 pracownikami (2011 r.) w szczególności opracowuje i rozpowszechnia dane meteorologiczne.

4.2 Obok tych dwóch wielkich organizacji istnieją inne agencje Unii Europejskiej zaangażowane w europejską politykę kosmiczną, jak wskazano w tabeli (?).

Agencja	Zakres działalności	Budżet i personel
Agencja Europejskiego GNSS	Zarządzanie europejskimi programami nawigacji satelitarnej (np. Galileo)	5,4 mln (2009 r.) – 50 pracowników
Centrum Satelitarne Unii Europejskiej	Wspieranie UE w dziedzinie analizy zdjęć satelitarnych	16 mln (2011 r.) – 100 pracowników
Europejska Agencja Ochrony Środowiska	Uwzględnienie kwestii ekologicznych w polityce gospodarczej	41 mln (2012 r.) – 220 pracowników
Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa na Morzu	Wsparcie techniczne i naukowe w opracowywaniu prawodawstwa UE w zakresie bezpieczeństwa na morzu i zanieczyszczenia mórz	54 mln (2010 r.) – 200 pracowników
Frontex	Koordinacja operacyjna między państwami członkowskimi w zakresie bezpieczeństwa granic	22 mln (+13 mln rezerwy) – 170 pracowników
Europejska Agencja Obrony	Współpraca w dziedzinie zdolności obronnych i uzbrojenia	31 mln (2010 r.) – 100 pracowników
Europejska Rada ds. Badań Naukowych	Część 7. programu ramowego Wspieranie badań naukowych i doskonałość w Europie	32 mln (2009 r.) – 220 pracowników
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych	Ocena wielu programów w ramach 7. PR i zarządzanie nimi	31 mln (2009 r.) – 349 pracowników

4.3 Liczby przedstawione powyżej obrazują istniejący potencjał operacyjny w dziedzinie satelitarnej w agencjach Unii Europejskiej, w ESA i w Eumetsat. Ze względu na wymogi związane z programem Komisja powinna uwzględnić wszelkie dostępne zasoby i wiedzę fachową.

4.4 W preambule w motywie 18 nie wskazuje się wyraźnie ESA i Eumetsat wśród podmiotów, które będą wdrażać program Copernicus. Należy je koniecznie dodać, w obliczu treści dalszego artykułu 11.

4.5 Należy zmienić art. 12 ust. 4 i 5 wniosku dotyczącego rozporządzenia, tak by wzmocnić wymowę tekstu (zamienić „może powierzyć” na „powierza”).

(?) Źródło: PACT-European Affairs.

4.6 W art. 2 ust. 1 lit. b) oraz w art. 2 ust. 4 lit. b) Komisja wśród głównych celów programu Copernicus wymienia wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia.

4.7 EKES popiera te cele, ale wnosi o opracowanie konkretnych i spójnych inicjatyw, by mogły one zostać osiągnięte. Chodzi tu głównie o konkretne środki (*downstreaming*) mające decydujący wpływ na wartość dodaną działalności produkcyjnej. Istotne znaczenie mają działania informacyjne, zachęcające do opracowywania zastosowań danych zgromadzonych przez system oraz rozpowszechnianie wiedzy o potencjale programu Copernicus. Należy je włączyć do rozporządzenia z wyraźnym odniesieniem do działań, które powinny zostać podjęte, aby osiągnąć zakładane cele.

Bruksela, 16 października 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
